

Predikan Trettondedag Jul 6 januari 2019. *Guds härlighet i Kristus*

Matt 2:1-12

När Jesus hade fötts i Betlehem i Judéen på kung Herodes tid kom några österländska stjärntydare till Jerusalem och frågade: "Var finns judarnas nyfödde kung? Vi har sett hans stjärna gå upp och kommer för att hylla honom." När kung Herodes hörde detta blev han oroad, och hela Jerusalem med honom. Han samlade alla folkets överstepräster och skriftlärda och frågade dem var Messias skulle födas. De svarade: "I Betlehem i Judéen, ty det står skrivet hos profeten: 'Du Betlehem i Juda land är ingalunda ringast bland hövdingar i Juda, ty från dig skall det komma en hövding, en herde för mitt folk Israel.'" Då kallade Herodes i hemlighet till sig stjärntydarna och förhörde sig noga om hur länge stjärnan hade varit synlig. Sedan skickade han dem till Betlehem. "Bege er dit och ta noga reda på allt om barnet", sade han, "och underrätta mig när ni har hittat honom, så att också jag kan komma dit och hylla honom." Efter att ha lyssnat till kungen gav de sig i väg, och stjärnan som de hade sett gå upp gick före dem, tills den slutligen stannade över den plats där barnet var. När de såg stjärnan fylldes de av stor glädje. De gick in i huset, och där fann de barnet och Maria, hans mor, och föll ner och hyllade honom. De öppnade sina kistor och räckte fram gåvor: guld och rökelse och myrra. I en dröm blev de sedan tillsagda att inte återvända till Herodes, och de tog en annan väg hem till sitt land.

Där står de, de tre vise männen. I vår julkrubba började de lite längre bort för att ta sig fram mot krubban steg för steg och nu på Trettondagen är de här, de tre vise männen.

Det är bara det att vi vet inte om de var tre och vi vet inte om de var män, huruvida de var visa eller smarta kan säkert också diskuteras. Hade de varit kvinnor hade de med all sannolikhet tagit med sig mer praktiska gåvor som passar ett nyfött barn, mer än för en nyfödd kung; blöjor, varma kläder för kalla nätter och mat.

Texten vi nyss läste är den enda texten i Bibeln som berättar denna historia som vi har byggt hela vår Trettondagstradition på. I texten står inget om de tre vise männen, där står det bara om *några österländska stjärntydare*. Det är ju berättelsen om hur mycket tradition och historia spelar in i våra uppfattningar. Och det stärker uppfattningen att alla bibelns berättelser ska läsas kontextuellt; alla berättelserna har sitt sammanhang och vi som läser har vårt sammanhang och däremellan har det runnit mycket vatten under broarna och skrivits historia och traditioner har skapats.

Ett annat namn för Trettondagen i kyrkoåret är *Epifania*, vilket betyder uppenbarelse. I den ortodoxa traditionen heter dagen *Theofania*, vilket betyder Gudsuppenbarelse. I dessa gamla traditioner handlade det ursprungligen om fyra olika uppenbarelsen om Guds härlighet som alla fick sin hemvist den 6 januari. Långt senare fick dagen namnet Trettondedag jul.

Den första av de fyra uppenbarelsen handlar givetvis om Jesu födelse som uppenbarar att Jesus är Guds son. Den andra handlar om Jesu dop, där uppdraget uppenbaras. Den tredje handlar om det första undret Jesus gjorde, då Guds härlighet uppenbaras när Jesus räddar en bröllopsfest och förvandlar 600 liter vatten till finaste vin. Den fjärde uppenbarelsen är den berättelse vi läst om idag, uppenbarelsen genom Betlehemsstjärnan och stjärntydarna.

I vår kyrkliga tradition har det bara blivit den sista uppenbarelsen kvar, de tre vise männen, som grund för Trettondagen. De andra uppenbarelsen har fått plats på andra söndagar och helgdagar.

Tillbaka till berättelsen där det intressanta med trettondagens evangelium väl inte är hur många de var, de där männen. Möjligen hade det *intressanta* varit om de hade varit kvinnor, men det var de med all sannolikhet inte.

Så vad är då det intressanta med trettondagen?

Vad är det intressanta med trettondagens evangelium?

Vad är själva kärnan, evangeliet, det glada budskapet, något att ha med sig för livets skull, denna dag?

Ja, förutom att det alltid är fint att ge gåvor när ett nytt liv sett dagens ljus så handlar texten och Trettondagen om att påminna om, och lyfta fram, det märkliga med just detta barn; Gudasonen, Messias, Människosonen.

I teologiskt språk talar vi om Julens budskap som en inkarnation; Gud blir människa, får kropp, blir en av oss andra.

Inkarnation betyder ordagrant ”i köttet”. Vi känner igen ordet Carna i *Chili con Carne* och *Karneval*. Gud har blivit förkroppsligad. Det är detta som uppenbaras för stjärntydarna.

Det ligger något oåterkalleligt över innehållet i Julens budskap. Gud blev människa, utan återvändo, enkel biljett. Det var ett val, ett skeende, som verkligen går att ifrågasätta. Hur smart var det egentligen? Blev inte Gud lite väl skör då Gud blev människa, i ett litet nyfött barn, i en av oss med kropp och själ, förstånd och tanke? Hade det inte varit bättre att ha kvar bilden av Gud som den allsmåttige, store, i och för sig långt borta, men alltid störst och alltid något att luta sig mot eller skylla på?

Men genom detta val, genom förkroppsligandet, inkarnationen, kom det så nära, blev Gud igenkännbar och givetvis också ifrågasättningsbar.

Var det så smart? Knappast ur ett framgångstänk eller marknadstänk men utifrån begrepp som tro, tillit, närhet, kärlek, ömsinhet osv. så var det i all sin skörhet genialiskt, genialiskt och vackert.

Temat för Trettondagen, *Guds härlighet i Kristus*, riskerar att få oss att lyfta blicken och låta det bli så där stort och ointagligt igen. Men Guds härlighet i Kristus handlar om att behålla blicken nedåt, ner i krubban, det lilla oansenliga och ändå oändliga barnet, åsna, får och kor, arbetande och ängsliga herdar, oroliga alldeles för unga föräldrar, rädda stjärntydare och rädda och förvirrade män med makt.

Där är Guds härlighet i Kristus. Det är i det blickfånget Guds härlighet i Kristus blir tydlig.

Högt i stjärnehimlen kan vi dig ej finna men i mänskovimlet är du bland oss Gud.

Och om vi fortsätter möta varandra i ögonhöjd, slutar sträva uppåt med näsan i vädret, och ser Gud förhärligad i varje människa vi möter så har vi på djupet tagit emot Julens budskap. Ett budskap som kommer nära, med pendlande känslor, men nära. Gud är nära, påtagligt, påträngande, avslöjande, befriande.

Inte bortom havet, där är inte svaret, men i ordet, talat, bär till oss idag.

I Guds val att komma nära, inte bara genom sin skapelse utan nära i det mänskliga mötet, så blir Guds härlighet mindre pompös, mindre patriarkal, mindre stel och frånvarande. I Guds val att uppenbaras i det lilla kan vi förstå att våra erfarenheter av livet, det lilla såväl som det stora, våra begränsade erfarenheter, är en del av helheten, en del av hela härligheten om vi så vill.

*Barnet, blomman, vinden, hand som smeker kinden,
lika nära finns du, fast vi dig ej ser.*

Våra livsöden, på gott och ont, är en del av hela härligheten. De är en relief till Guds härlighet i Kristus. Utan alla människoöden skulle Guds härlighet i Kristus inte spela någon roll. Det är i våra liv, på gott och ont, som Guds härlighet i Kristus speglas och blir synlig. Detta gör att Guds närvaro är som starkast då vi är som svagast. När vi på ett personligt plan eller med hela världens plåga i vårt blickfång närmar oss uppgivenheten så är Gud där, före oss.

*Du ur nöd och plåga ser på oss och frågar:
säg mig, vill du vara med mig också där?*

Nästan vädjande vill Gud att vi då livet är svårt ska lita på Guds närvaro. Guds närvaro som blivit som tydligast i ett oskyldigt barns födelse och sedermera i en oskyldig mans korsfästelse. I dessa känslomässiga pendelrörelser hör Gud hemma. I allt det som är underbart och i allt det som är bedrövligt är Gud närvarande.

Trettondagens uppenbarelse handlar om denna Gud som kommer så nära allt och alla just där vi är, oavsett vilka och var vi är. Handlar om Gud som samtidigt är den kraft som fyller oss och hela världen, allt levande, med anda och liv. Handlar om den Gud som i och för sig skapat stjärnhimlen som ledde stjärntydarna rätt men som blev tydligast mitt i mänskovimlet.

Denna Gud gjorde ett val och vill genom detta val vara en del av våra liv och formulerar en stående inbjudan till oss människor att dela nöd och plåga, eufori och glädje. Och på Guds inbjudan till oss, en inbjudan att vara med i hela härligheten som kallas livet, kan vi svara:

*Ja, jag vill. Där du är finns det ljus och mening.
Där är varje mänska älskad och förstådd.*

Amen. Vi sjunger Psalm 25